

Nr 524.

Av herr **Spångberg m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 139, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 139 har föreslagits registrering och skydd för partibeteckning samt registrering och skydd för kartellbeteckning vid andrakammarval. I en länge använd partibeteckning kan givetvis ligga en politisk tillgång som för ett parti kan vara av stort värde och förtjäna skydd i mån ej därigenom viktigare rättsprinciper kränkas. Men man kan ej förbise att en partibeteckning, som monopoliseras och vinner lagligt skydd för ett visst parti, även borde täcka partiets ideella innehåll. Partibeteckningen blir i annat fall missvisande och vilseledande.

Av tidigare väckta motioner känner vi till hur exempelvis socialdemokraterna sökt erhålla patenträtt på beteckningen arbetarpartiet. Då socialdemokraterna själva ofta framhåller sig icke vara ett klassparti samt i sin politiska verksamhet icke bedriver en för arbetarklassen alltid gagnande politik, måste det naturligtvis vara oriktigt att åt ett dylikt parti ge ensamrätt till partibeteckningen arbetarpartiet. Till detta kommer att några sådana svårigheter, som, med hänsyn till vad ovan framhållits, ändock påkallar lagligt skydd för partibeteckningar icke förefunnits.

Rent praktiskt skulle den av regeringen föreslagna lagstiftningen medföra en byråkratisering och ett ledarvälde inom partierna, som ställde de enskilda medlemmarna tämligen rättslösa och utan inflytande eller möjlighet att göra sig gällande vid fastställande av valsedlar. Genom bestämmelsen i § 54 att "parti, som erhållit registrering av partibeteckning, skall till registret anmäla ett ombud att utöva de befogenheter, varom i 56 § sägs", överflyttas en omfattande makt över partiet på detta ombud. Vi anser att det bör vara partiernas rätt att själva bestämma över dessa inre förhållanden. Regeringsförslaget innebär att den s. k. ledarprincipen lagligt sättes i system. Det medför en allvarlig fara för medlemmarnas rätt och utgör en ytterligare begränsning av demokratin.

Beträffande kartellbeteckning föreslås i § 56 att "två eller flera partier, vilka på sätt ovan nämnts anmält kandidater och vilka ämna sam-

verka med varandra i kartell vid valet, äga hos Konungens befallningshavande anmäla en kartellbeteckning". Partier har sålunda rätt att samverka och använda gemensam kartellbeteckning. Däremot kan partier utestänga andra från rätten att använda sålunda anmäld kartellbeteckning. Det är tydligt att ett parti härigenom kan komma i tillfälle att utöva påtryckning och ställa sådana krav på andra partier, som ej borde ges den lagliga sanktion, som regeringsförslaget skulle komma att medföra.

Vi anse att det vore riktigare att, såsom vi vid tidigare riksdagar föreslagit, genomföra sådan lagändring att varje parti vid riksdagsval erhöle mandat i förhållande till för partiet inom hela landet avgivna rösttal. Skedde detta kunde allt samgående i karteller upphöra och en lagstiftning som den av regeringen föreslagna vore från alla synpunkter tämligen överflödig. Vi anse därför att frågan om parti- och kartellbeteckning ej bör lösas genom monopolisering av vissa beteckningar utan genom en rättvis mandatfördelning.

Under hänvisning till vad vi ovan anfört hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition
nr 139.

Stockholm den 22 mars 1935.

Aug. Spångberg.

K. Kilbom.

Arvid Olsson

Nils Flyg.

Albin Ström.

Torsten Henriksson.

Verner Karlsson.

Viktor Herou.
